

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.535.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12990 Pana Posła Witolda Tumanowicza wraz z grupą posłów, w sprawie naprawy modelu funkcjonowania i finansowania warsztatów terapii zajęciowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Dane dotyczące liczby warsztatów terapii zajęciowej (WTZ), zakładów aktywności zawodowej (ZAZ) czy zakładów pracy chronionej (ZPCh) publikowane są m.in. w corocznych sprawozdaniach Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) z realizacji planu rzeczowo-finansowego z działalności funduszu¹ oraz na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych².

Dane dotyczące jednostek reintegracji społeczno-zawodowej, w tym WTZ i ZAZ, podawane są również w informacjach sygnałnych Głównego Urzędu Statystycznego³.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez wojewodów na koniec czerwca 2025 r. w Polsce funkcjonowało 559 ZPCh, w których zatrudnienie znalazło 94 696 osób, w tym 74 070 osób z niepełnosprawnościami (osoby te stanowiły 78,2% osób zatrudnionych w ZPCh)⁴. W przypadku ZAZ na koniec pierwszego półrocza 2025 r. w Polsce funkcjonowało 146 tego typu placówek, w których zatrudnionych było 10 006 osób, w tym 7 679 osób z niepełnosprawnościami. Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w zakładach aktywności zawodowej wynosił 76,7%⁵.

Jeśli chodzi o WTZ, to według danych PFRON w 2024 r. w kraju funkcjonowało 735 tego typu placówek pobytu dziennego, do których uczęszczało 29 334 osób z niepełnosprawnościami⁶.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmuje działania mające na celu zwiększenie liczby środowiskowych domów samopomocy (ŚDS) oraz liczby dostępnych miejsc w istniejących ośrodkach, uruchamiając środki rezerwy celowej budżetu państwa pozostającej w jego dyspozycji na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym w ramach działania 3.2. programu kompleksowego wsparcia dla rodzin

¹ Sprawozdania dostępne są na stronie PFRON: <https://bip.pfron.org.pl/pfron/budzet-funduszu/sprawozdania-zarzadu-pfron-z-realizacji-planu-rzeczowo-finansowego-z-dzialalnosci-panstwowego-funduszu-rehabilitacji-osob-niepelnosprawnych/> (dostęp: 21.01.2026).

² Dane dotyczące m.in. ZAZ czy ZPCh dostępne są na stronie: <https://niepelnosprawni.gov.pl/baza-wiedzy/niepelnosprawnosci-w-liczbach/rynek-pracy/> (dostęp: 21.01.2026).

³ Dane za 2024 r.: Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej w 2024 r., „Informacje Sygnałne”, GUS, 21.11.2025 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/gospodarka-spoeczna-wolontariat/gospodarka-spoeczna-trzeci-sektor/centra-integracji-spoecznej-kluby-integracji-spoecznej-zaklady-aktywnosci-zawodowej-warsztaty-terapii-zajeciowej-w-2024-r-6,13.html> (dostęp: 21.01.2026).

⁴ Dane dotyczące zakładów pracy chronionej, [Dane dotyczące zakładów pracy chronionej - Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych](#) (dostęp: 21.01.2026).

⁵ Dane dotyczące zakładów aktywności zawodowej, [Dane dotyczące zakładów aktywności zawodowej - Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych](#) (dostęp: 21.01.2026).

⁶ Sprawozdanie Zarządu PFRON z realizacji planu rzeczowo-finansowego z działalności Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2024 roku, PFRON, Warszawa, marzec 2025 r., s. 237.

„Za życiem”⁷. Co roku w ramach tych środków minister uruchamia, po weryfikacji złożonych przez wojewodów wniosków (na podstawie informacji i zapotrzebowań zgłaszanych przez jednostki samorządu terytorialnego), nowe środowiskowe domy samopomocy oferujące kolejne miejsca i poszerza istniejącą infrastrukturę.

Środowiskowy dom samopomocy (ŚDŚ) zgodnie z art. 51a ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, z późn. zm.) jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy w funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym. Ustawa o pomocy społecznej wprost reguluje dla kogo przeznaczone są środowiskowe domy samopomocy i jaką pełnią funkcję. W placówkach tych tworzy się miejsca dla wszystkich osób z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu świadczonego w takiej formie.

Informuję, że zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”:

- w 2021 r. funkcjonowało 847 ŚDŚ na 32 389 miejsc, z których w ciągu roku skorzystało 35 113 osób,
- w 2022 r. funkcjonowało 859 ŚDŚ na 32 987 miejsc, z których w ciągu roku skorzystały 36 284 osoby,
- w 2023 r. funkcjonowało 869 ŚDŚ na 33 730 miejsc, z których w ciągu roku skorzystało 37 256 osób,
- w 2024 r. funkcjonowało 874 ŚDŚ na 34 068 miejsc, z których w ciągu roku skorzystało 37 690 osób.

Prowadzenie i rozwój ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym gminom i powiatom (art. 18 ust. 1 pkt 5 oraz art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej). Natomiast zgodnie z art. 22 ust. 1 wskazanego aktu do zadań wojewody należy ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi to rozwijająca się sieć oparcia społecznego dla przedstawicielek i przedstawicieli tej grupy. W 2024 r. na działalność ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ustawie budżetowej zabezpieczono 963 216 tys. zł, a w 2025 r. 1 283 551 tys. zł. Ponadto, na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi z rezerwy celowej budżetu państwa rozdysponowano:

- w 2021 r. – 44 995 128,00 zł,
- w 2022 r. – 36 973 186,00 zł,
- w 2023 r. – 30 518 053,00 zł,
- w 2024 r. – 28 090 659,60 zł,
- w 2025 r. – 47 138 907,95 zł.

W przypadku zakładów aktywności zawodowej (ZAZ) decyzja o przyznaniu środków na ich utworzenie pozostaje w gestii samorządu województwa (marszałka), który powinien wziąć pod uwagę wysokość środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jakie ma do dyspozycji w danym roku oraz uzyskać pozytywną opinię starosty dotyczącą liczby osób z niepełnosprawnościami, które są zdolne i gotowe do podjęcia pracy.

---

⁷ Załącznik nr 1 do uchwały nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (M.P. poz. 1250, z późn. zm.).

Procedurę tworzenia nowego ZAZ uregulowano przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) oraz wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 203). Jest ona wielostopniowa. Musi istnieć organizator, który będzie chciał podjąć się utworzenia zakładu aktywności zawodowej. Organizatorem może być gmina, powiat oraz fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych (art. 29 ust. 1 ww. ustawy). Proces tworzenia ZAZ powinno poprzedzać przygotowanie biznesplanu opartego na rzetelnej analizie rynku i biorącego pod uwagę ograniczenia niepełnosprawnych pracowników. Organizator powinien złożyć we właściwej jednostce samorządu województwa wniosek o dofinansowanie kosztów utworzenia i działania zakładu aktywności zawodowej ze środków PFRON. Następnie właściwa jednostka samorządu sprawdza wniosek pod względem formalnym i w razie braków wzywa organizatora do ich uzupełnienia. Nieuzupełnienie braków powoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia. Jeśli wniosek nie zawiera braków lub je uzupełniono, powinien zostać przekazany właściwemu staroście, który wydaje opinię o potrzebie utworzenia ZAZ. Należy mieć na uwadze, że ZAZ musi osiągać określony, wysoki wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

Uzyskawszy pozytywną opinię starosty właściwa jednostka samorządu województwa powinna rozpatrzyć wniosek pod względem prawidłowości planowanych kosztów utworzenia i działania ZAZ, z uwzględnieniem wysokości środków PFRON w danym roku, liczby osób z niepełnosprawnościami zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności oraz wkładu własnego organizatora. Po analizie wskazanych elementów samorząd podejmuje decyzję o sposobie rozpatrzenia wniosku. Decyzja pozytywna skutkuje rozpoczęciem negocjacji z organizatorem w zakresie warunków umowy i wysokości dofinansowania ze środków PFRON. Pomyślne zakończenie negocjacji prowadzi do zawarcia umowy, która określa m.in. wysokość, termin oraz sposób przekazania środków PFRON przeznaczonych na utworzenie zakładu aktywności zawodowej. Maksymalna kwota dofinansowania do utworzenia ZAZ nie może przekroczyć 65% wszystkich kosztów ogółem.

Po utworzeniu ZAZ i dostosowaniu jego pomieszczeń zgodnie z przedstawionym wcześniej planem Państwowa Inspekcja Pracy, na wniosek organizatora, sprawdza czy obiekty i pomieszczenia zakładu urządzone zgodnie z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełnienia wymogów dostępności.

Środki na utrzymanie infrastruktury istniejących zakładów aktywności zawodowej można uzyskać także w ramach programu Rady Nadzorczej PFRON pn. „Program wyrównywania różnic między regionami III” w obszarze F.

Należy przy tym wskazać - w odniesieniu do wniosku NIK dotyczącego podjęcia działań zmierzających do zwiększenia liczby funkcjonujących ZAZ - iż ustawą z dnia 7 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. poz. 1665) zmieniono przepisy, które mają ułatwić zakładom aktywności zawodowej funkcjonowanie na rynku. Zmiany doprowadzą do ustabilizowania sytuacji ZAZ oraz zatrudnionych w nich osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, a także osób wspierających osoby z niepełnosprawnością. ZAZ będą mogły zatrudnić więcej osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Wprowadzone zmiany stanowią też impuls do tworzenia nowych zakładów.

Kwestie dotyczące przygotowania uczestników WTZ do wyjścia na rynek pracy analizowano m.in. w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”⁸, realizowanego w latach 2020-2023. Przeprowadzono w jego ramach diagnozę potrzeb osób z niepełnosprawnościami wraz z analizą rozwiązań prawnych z zakresu ich rehabilitacji społecznej m.in. w obszarze funkcjonowania WTZ. W oparciu o wyniki tych badań opracowano „Raport z badania warsztatów terapii zajęciowej”⁹ i Standardy funkcjonowania WTZ¹⁰.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowywane są rozwiązania wzmacniające jakość i skuteczność działań realizowanych przez warsztaty terapii zajęciowej, do których należy wdrożenie Standardów funkcjonowania WTZ. Ze względu na różnorodne stanowiska i oczekiwania dotyczące zmian w funkcjonowaniu warsztatów podejmowany jest szeroki dialog z przedstawicielami środowiska.

W Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów znajdują się założenia dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer projektu: [UD348](#)) w zakresie wprowadzenia standardów dla WTZ. W styczniu br. poprosiłam przedstawicieli środowiska o zgłoszenie uwag do projektu. Najwięcej zastrzeżeń dotyczyło zapisu zakładającego ograniczenie trwania pobytu uczestników w WTZ do czasu przeprowadzenia maksymalnie 3 ocen kompleksowych, w związku z czym podjęłam decyzję o rezygnacji z tego rozwiązania. Proponowane obecnie zmiany dotyczą m.in.:

- sposobu kwalifikowania do WTZ osób z niepełnosprawnościami, które rokują osiągnięcie postępów w nabywaniu umiejętności w obszarze społecznym i zawodowym na podstawie: wniosku o przyjęcie do warsztatu; orzeczenia o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; dokumentów, które mogą mieć znaczenie przy ocenie potrzeby uczestnictwa osoby z niepełnosprawnością w terapii zajęciowej oraz związane ze stanem zdrowia kandydata na uczestnika w zakresie niezbędnym z punktu widzenia organizacji i funkcjonowania warsztatu. Zrezygnowano z zapisu w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności dotyczącego wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej;
- zobligowania powiatów do publikowania na stronie starostwa informacji o działających na ich terenie podmiotach świadczących wsparcie w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- zobligowania powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności do przekazywania osobom z niepełnosprawnościami lub ich przedstawicielom ustawowym linku do strony internetowej Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, zawierającej zbiorcze informacje o formach wsparcia w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz strony internetowej starostwa, zawierającej informacje o działających na terenie powiatu podmiotach świadczących wsparcie w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz będących źródłem informacji na temat takiego wsparcia.

---

⁸ Projekt realizowany był przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w partnerstwie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundacją im. Królowej Polski św. Jadwigi oraz Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intellektualną. Projekt realizowany był w ramach Działania 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Oś Priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

⁹ Raport z badania warsztatów terapii zajęciowej, oprac. I. Wolińska, [Warszawa] marzec 2021.

¹⁰ Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gierej i in., Warszawa, październik 2023. Standardy dostępne są na stronie Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych: <https://niepelnosprawni.gov.pl/projekty/projekty-po-wer/projekt-aktywni-niepelnosprawni-narzedzia-wsparcia-samodzielności-osob-niepelnosprawnych/> oraz (zakończonego) projektu „Aktywni niepełnosprawni - narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”: <https://wlaczeniespoleczne.pl/> (dostęp: 21.01.2026).

Proponowane w projekcie ustawy rozwiązania są przedmiotem rozmów ze środowiskiem WTZ i osób z niepełnosprawnościami, będą też poddane szerokim konsultacjom publicznym.

Informuję, że 3 marca br. odbyło się spotkanie z przedstawicielami WTZ z całej Polski i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach doraźnego Zespołu problemowego dotyczącego warsztatów terapii zajęciowej, powołanego uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r. Na spotkaniu omawiano m.in. propozycje zmian ujęte w projekcie. W najbliższym czasie planowane są kolejne spotkania z przedstawicielami WTZ i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach zespołu problemowego.

Na podstawie załącznika do rocznego sprawozdania rzeczowo-finansowego pn. „Informacja dotycząca warsztatu terapii zajęciowej” Departament Polityki Regionalnej i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Funduszu PFRON gromadzi dane zbiorcze od samorządów powiatowych, dotyczące zatrudnienia w WTZ w obrębie trzech grup pracowniczych:

- kadry administracyjnej, zarządczej, biurowej (np. kierownik, księgowa, sekretarka);
- kadry zaangażowanej w proces rehabilitacyjny, merytorycznej (np. instruktor zawodu, instruktor terapii zajęciowej, psycholog, rehabilitant, lekarz, pielęgniarka, pracownik socjalny);
- kadry pomocniczej (np. kucharz, pracownik gospodarczy, administrator budynku, kierowca).

Według danych PFRON w 2024 r. w WTZ zatrudnionych było 10 294 pracowników, z czego:

- kadrę administracyjną, zarządzającą, biurową (kierownik, księgowa, sekretarka itp.) stanowiło 1 750 osób,
- kadra zaangażowana w proces rehabilitacyjny - merytoryczna (instruktor zawodu, terapii zajęciowej, psycholog, rehabilitant, lekarz, pielęgniarka, pracownik socjalny itp.) liczyła 7 346 osób,
- kadra pomocnicza (kucharz, pracownik gospodarczy, administrator budynku, kierowca itp.) - 1 198 osób.

PFRON nie posiada danych dotyczących stanu zatrudnienia w obrębie konkretnych zawodów, które funkcjonują w warsztatach terapii zajęciowej.

Informuję, że zgodnie § 13 ust 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2284) pracownikami warsztatu są: kierownik warsztatu, specjaliści do spraw rehabilitacji lub rewalidacji, instruktorzy terapii zajęciowej. Ponadto w warsztacie zatrudnia się psychologa oraz w zależności od potrzeb pielęgniarkę lub lekarza, pracownika socjalnego, instruktora zawodu i inne osoby niezbędne do zapewnienia jego prawidłowego funkcjonowania. Zatrudnienie w WTZ kierownika, specjalistów do spraw rehabilitacji lub rewalidacji, instruktorów terapii zajęciowej oraz psychologa jest obowiązkowe. Jednocześnie, zgodnie § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia, kierownika i pracowników zatrudnia jednostka prowadząca warsztat. Za zatrudnienie odpowiedniej kadry WTZ, zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej oraz zapisami umowy określającej warunki i wysokość dofinansowania kosztów utworzenia i działalności warsztatu ze środków funduszu (zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w umowie określa się m.in. liczbę pracowników, liczbę etatów, wykaz stanowisk oraz wymagane kwalifikacje pracowników warsztatu), odpowiada zatem jednostka prowadząca warsztat.

W sprawozdaniu rzeczowo-finansowym pn. „Informacja dotycząca warsztatu terapii zajęciowej” (druk Sp-P/Wa) gromadzone są jedynie dane dotyczące średniego rocznego wynagrodzenia na pracownika czy etat z podziałem na trzy grupy pracownicze wymienione wcześniej (kadra administracyjna, zaangażowana w proces rehabilitacyjny i pomocnicza). Według danych PFRON w 2024 r. średnie miesięczne wynagrodzenie na etat kadry pomocniczej wynosiło 5 741 zł. W przypadku kadry zaangażowanej w proces rehabilitacyjny średnie miesięczne wynagrodzenie na etat kształtowało się na poziomie 6 271 zł. Najwyżej wynagradzaną grupą są pracownicy kadry administracyjnej, zarządczej i biurowej, gdzie średnie miesięczne wynagrodzenie na etat w 2024 r. wyniosło 9 498 zł. Trzeba przy tym podkreślić, że o wysokości wynagrodzeń w poszczególnych grupach zawodowych zatrudnionych w placówkach decydują jednostki prowadzące warsztat lub kierownicy WTZ.

Informuję, że pojęcia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wprowadzono w celu ustalenia prac uzasadniających przejście na wcześniejszą emeryturę. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696, z późn. zm.) za prace w szczególnych warunkach uznano prace związane z czynnikami ryzyka, które w związku z postępującym wiekiem wykonującego je pracownika mogą z dużym prawdopodobieństwem powodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające ich ograniczone w wyniku starzenia się, jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, możliwości w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku (wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych). Z kolei art. 3 ust. 3 ww. ustawy definiuje prace o szczególnym charakterze jako wymagające szczególnej odpowiedzialności i szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się (wykaz tych prac określa załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

Powyższe definicje oraz treść wykazów prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze opracowano w toku szczegółowej dyskusji, jaką prowadzono nad projektem ustawy o emeryturach pomostowych w zespołach problemowych Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz w trakcie prac parlamentarnych z udziałem ekspertów z zakresu medycyny i ochrony pracy. W pracach tych korzystano z licznych opinii i analiz znanych ośrodków naukowo-badawczych. Ostatecznie opracowano oparte na obiektywnych, medycznych kryteriach wykazy prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, stanowiące załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych. W wykazach nie umieszczono prac wykonywanych w WTZ.

Ustawa o emeryturach pomostowych była trzykrotnie merytorycznie badana (w tym w zakresie zgodności z Konstytucją definicji zawartych w jej art. 3 ust. 1-3 i kompletności załączników nr 1 i 2) przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. Sygn. akt K 17/09, 25 listopada 2010 r. Sygn. akt K 27/09 oraz 3 marca 2011 r. Sygn. akt K 23/09 orzekł o zgodności tej ustawy z Konstytucją RP.

Należy podkreślić, że spośród wielu rodzajów prac związanych z opieką i terapią osób z niepełnosprawnościami za prace uprawniające do uzyskania emerytury pomostowej uznano „prace personelu sprawującego opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie dzieci

i młodzieży lub dorosłych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹¹. Pominięcie prac wykonywanych w WZT w katalogach prac uprawniających do uzyskania emerytury pomostowej należy traktować jako działanie oparte na przesłance niespełnienia definicji pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Biorąc to pod uwagę nie ma uzasadnionych przesłanek, aby prace w WZT uznać za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Odnosząc do kwestii wynagrodzeń kadry WZT należy wskazać na § 13 ust. 3 rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, zgodnie z którym kierownika i pracowników warsztatu terapii zajęciowej zatrudnia jednostka prowadząca warsztat. W świetle przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2025 r. poz. 277, z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem pracy”, to pracodawca zobowiązany jest do wypłaty wynagrodzeń i to on decyduje o ich składnikach oraz wysokości. Zgodnie z art. 18^{3c} § 2 Kodeksu pracy wynagrodzenie obejmuje wszystkie składniki wynagrodzenia bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub innej niż pieniężna. Obowiązujące przepisy zapewniają pracodawcy swobodę prowadzenia zakładowej polityki płac i ustalania odpowiedniego wynagradzania pracowników, stosownie do potrzeb i możliwości finansowych jednostki prowadzącej warsztat.

Informuję, że kwestia wprowadzenia mechanizmów pozwalających na weryfikację danych uczestników WZT w systemach PFRON i ZUS jest przedmiotem prowadzonych obecnie analiz.

W ostatnich latach kilkakrotnie zwiększono kwotę środków na dofinansowanie rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej - z 14 796 zł w 2015 r. do 33 696 zł w 2024 r., a następnie, rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 1984), do 35 196 zł w roku 2025 r. i w latach następnych. W obliczu napływających ze środowiska WZT sygnałów, iż dotychczasowe kwoty dofinansowania rocznego pobytu uczestnika warsztatu nie pokrywają wszystkich kosztów działalności ponoszonych przez te jednostki, w drugiej połowie 2025 r. w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podjęto prace nad kolejną nowelizacją rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, z późn. zm.) w zakresie podwyższenia kwoty dofinansowania ze środków PFRON dla WZT. Rada Ministrów 27 lutego 2026 r. przyjęła rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. poz. 260). Rozporządzenie to zwiększa od 2026 r. dofinansowanie rocznego pobytu uczestnika WZT do 38 496 zł. Kwestia kolejnego podwyższenia kwot dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla warsztatów terapii zajęciowej będzie analizowana przy uwzględnieniu możliwości finansowych funduszu oraz konieczności realizacji innych zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak i programów Rady Nadzorczej PFRON.

Odnosząc się do kwestii reformy systemu orzekania o niepełnosprawności informuję, że 1 grudnia 2025 r. w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

---

¹¹ Zob. pkt 22 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

rozpoczęto realizację projektu pn. „Przebudowa modelu orzekania o niepełnosprawności”¹². Partnerami w jego ramach są Fundacja Aktywnej Rehabilitacji oraz Polskie Towarzystwo Zdrowia Publicznego. Celem projektu jest przygotowanie kompleksowego modelu orzekania o niepełnosprawności, odpowiadającego na indywidualne potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz systemu świadczeń i innych form wsparcia. Zmodyfikowany model orzekania o niepełnosprawności będzie oparty o Międzynarodową Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), a także zgodny z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (KPON).

Informuję, że stanowisko Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do wniosków Najwyższej Izby Kontroli zostało opublikowane w „Informacji o wynikach kontroli. Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami”¹³.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

---

¹² Projekt jest realizowany w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

¹³ Najwyższa Izba Kontroli, Informacja o wynikach kontroli. Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami, Warszawa, kwiecień 2025 r., s. [92-102].